

ღვინის ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში

თეონა ქობალია

გეოგრაფიის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისი, საქართველო
kobalia.teo21@gmail.com

სანდრო გოგოლაძე

გეოგრაფიის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისი, საქართველო
san.gogoladze@gmail.com

ანოტაცია

უკანასკნელი 2 წელზე მეტი ხნის მანძილზე არსებული Covid-19-ის პანდემიის უარყოფითი შედეგების მიუხედავად, რომელმაც პირდაპირი ზეგავლენა მოახდინა ტურიზმის სექტორზე, ჩაიკეთა სახელმწიფოთა საზღვრები და ფიზიკურად ვერ ხდებოდა ტურისტთა ნაკადების მიმოსვლა, იგი კვლავაც ითვლება ერთ-ერთ ყველაზე სწრაფად მზარდ ეკონომიკის დარგად მსოფლიოში. გამონაკლისი არც საქართველოა, სადაც ტურიზმი ზრდის ტენდენციით ხასიათდება და ეკონომიკის პრიორიტეტულ დარგად ითვლება, მიუხედავად არაერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევისა.

ტურიზმი არაერთ სახეობას აერთიანებს, რომელთა შორის განსაკუთრებით აღსანიშნავია ღვინის ტურიზმი, რომელიც ძალზედ პოპულარული ტურიზმის სახეობაა თანამედროვე მსოფლიოში. მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) განმარტებით: „ღვინის ტურიზმი (ენოტურიზმი) არის გასტრონომიული ტურიზმის ქვესახეობა, რომლის მიზანია ვენახების, ღვინის ქარხნების მონახულება, ღვინის დეგუსტაცია, მოხმარება და/ან შეძენა მისი წარმოშობის ადგილთან ან მის სიახლოვეს“ (<https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>).

სტატიაში განხილულია ტურიზმის ერთ-ერთი გამორჩეული მიმართულება – ღვინის ტურიზმი, მისი არსი და განვითარების პერსპექტივები ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში.

საკვანძო სიტყვები: მევენახეობა, ტურისტული ინდუსტრია, გასტრონომიული ტურიზმი, ღვინის ტურიზმი, ენოტურიზმი

DEVELOPMENT PROSPECTS OF WINE TOURISM IN AMBROLAURI MUNICIPALITY

Teona Kobalia

*PhD student In Geography
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Tbilisi, Georgia
kobalia.teo21@gmail.com*

Sandro Gogoladze

*PhD student In Geography
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Tbilisi, Georgia
san.gogoladze@gmail.com*

Annotation

Despite the negative consequences of the Covid-19 pandemic, which has had a direct impact on the tourism sector for more than 2 years, state borders have been closed and tourist flows have been physically blocked, it is still considered one of the fastest growing sectors of the economy in the world. Georgia is no exception, where tourism is characterized by a growing trend and is considered a priority sector of the economy, despite a number of important challenges.

Tourism combines many types, among which wine tourism is particularly noteworthy, which is a very popular type of tourism in the modern world. According to the definition of the World Tourism Organization (UNWTO): „Eno-tourism (Wine Tourism), as a sub-type of Gastronomy Tourism, refers to tourism whose purpose is visiting vineyards, wineries, tasting, consuming and/or purchasing wine, often at or near the source“ (<https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>).

The article discusses one of the outstanding directions of tourism – wine tourism, its essence and development prospects in Ambrolauri municipality.

Key words: Viticulture, Tourism industry, Gastronomic tourism, Wine tourism, Eno-tourism

შესავალი

ტურისტული ინდუსტრია არაერთ სახეობას აერთიანებს, რომელთა შორის განსაკუთრებით აღსანიშნავია ღვინის ტურიზმი, რომელიც ძალზედ პოპულარული ტურიზმის სახეობაა თანამედროვე მსოფლიოში. გაეროს მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) განმარტებით: „ღვინის ტურიზმი (ენოტურიზმი) არის გასტრონომიული ტურიზმის ქვესახეობა, რომლის მიზანია ვენახების, ღვინის ქარხნების მონახულება, ღვინის დეგუსტაცია, მოხმარება და/ან შეძენა მისი წარმოშობის ადგილთან ან მის სიახლოვეს“

(<https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>).

თემის აქტიულობა უკავშირდება რამდენიმე ასპექტს. ღვინო ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული პროდუქტია მსოფლიოში და არაერთი ქვეყნის სავიზიტო ბარათს წარმოადგენს. საქართველო, როგორც ღვინის ქვეყანა, ამ კუთხით გამოწვევის არ წარმოადგენს. უფრო მეტიც, 2016 წელს საქართველო ოფიციალურად გამოცხადდა ღვინის სამშობლოდ. გარდა ამისა, 2021 წელს ქვეყრს მიენიჭა დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის (PGI) სტატუსი. იგი განსაზღვრავს სოფლის მეურნეობის პროდუქტს, ნედლეულს ან გადამუშავებულს,

რომლის ხარისხი, რეპუტაცია ან სხვა მახასიათებლები დაკავშირებულია მის გეოგრაფიულ წარმოშობასთან. PGI ეხება სოფლის მეურნეობის, აგრო-სასურსათო და ღვინის სექტორებს. ქვეყრი პირველი არასასურსათო პროდუქტია, რომელიც საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების სახელმწიფო რეესტრს დაემატა. PGI სტატუსი ლეგალურად ადგენს საქართველოს როგორც ქვეყრის წარმოშობის ადგილად, ასევე კოდირებს მათ ფორმას, სიმძლავრეს, ნედლეულს და წარმოების მეთოდს (<https://winesgeorgia.com/>).

სტატიის მიზანს წარმოადგენს ღვინის ტურიზმის არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა მსოფლიოსა და საქართველოში, განსაკუთრებით მისი განვითარების პერსპექტივების შეფასება ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში.

კვლევის მეთოდები

სტატიის თემის დასამუშავებლად, ძირითადად, გამოყენებულ იქნა სამეცნიერო წყაროე-

ბის ანალიზის (მოხდა როგორც ქართული, აგრეთვე ინგლისურენოვანი ლიტერატურისა და ინტერნეტწყაროების დამუშავება), სტატისტიკური, შედარებითი, კარტოგრაფიული, გეოგრაფიული ანალიზისა და სინთეზის მეთოდები.

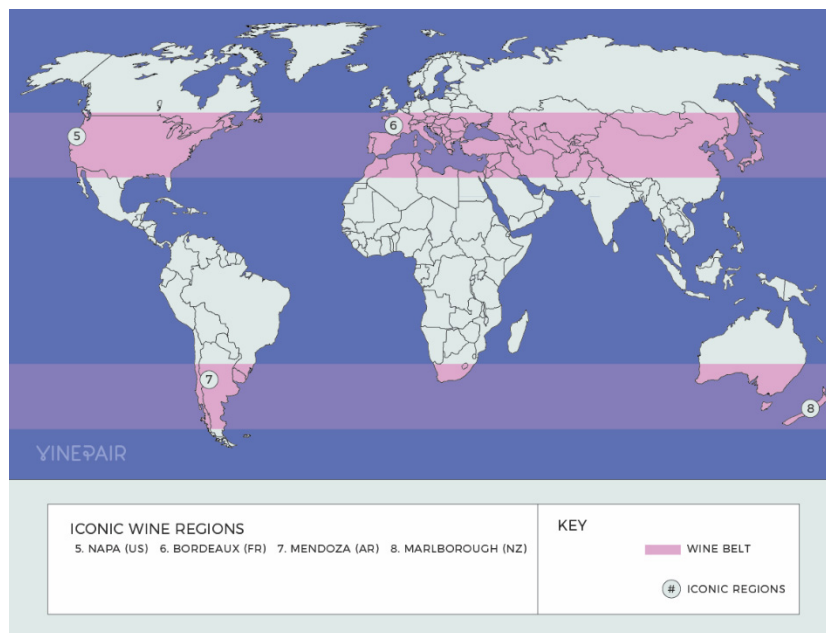
შედეგები

1. ღვინის ტურიზმის მსოფლიო პერსპექტივები

ღვინო მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში იწარმოება, თუმცა განსაკუთრებით გამოსაყოფია ის ქვეყნები, რომლებიც წამყვან როლს თამაშობენ მსოფლიოს ღვინის ინდუსტრიაში. ეს ქვეყნებია: საფრანგეთი, იტალია, ესპანეთი, გერმანია, ჩინეთი, აშშ, ჩილე, არგენტინა, ავსტრალია, სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა და სხვა. მეღვინეობის რეგიონები (ე.წ. „ღვინის სარტყელი“), ძირითადად, სუბტროპიკულ და ზომიერ კლიმატურ სარტყლებშია წარმოდგენილი (ნახ. 1).

ნახ. 1.

მსოფლიოს „ღვინის სარტყელი“

როგორც ცნობილია, კორონავირუსის (Covid-19) პანდემიამ მძიმედ დააზარალა ტურიზმის ინდუსტრია, რაც გამოიხატა, ზოგა-

დად, ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების მკვეთრ კლებაში. მას შემდეგ, რაც ბევრმა ქვეყანამ შემოიღო კომენდანტის საათი და შეზღ-

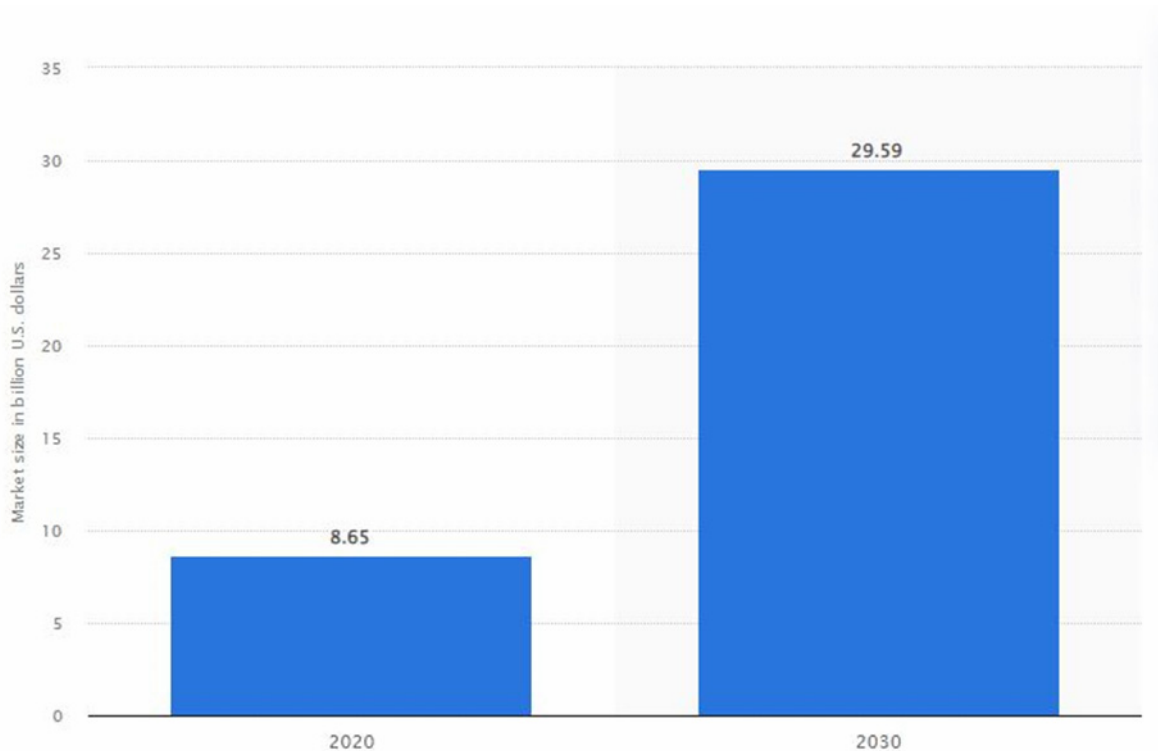
უდა მოგზაურობები ვირუსის გავრცელების შესაჩერებლად, მნიშვნელოვნად შემცირდა ტურისტული ნაკადები 2020 წლის დასაწყისიდან. შესაბამისად, 2020 წელს მსოფლიოში ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა მოსალოდნელი 711.94 მლრდ აშშ დოლარის ნაცვლად, შეადგინა 568.6 მლრდ აშშ დოლარი (20%-ით ნაკლები). ყველაზე მძიმე შედეგები „მიიღო“ ევროპამ, რომლის შემოსავლებიც 211.97 მლრდ აშშ დოლარიდან (2019 წელი)

შემცირდა 124 მლრდ აშშ დოლარამდე (2020 წელი) (<https://www.statista.com>).

2020 წლის მდგომარეობით, ანუ იმ წელს, როცა ტურიზმის სექტორი ყველაზე მეტად დაზარალდა Covid-19-ის პანდემიით, მსოფლიოში ღვინის ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა შეადგინა 8.65 მლრდ აშშ დოლარი. ექსპერტები ვარაუდობენ, რომ ეს მაჩვენებელი მომდევნო 10 წლის მანძილზე, ანუ 2030 წლისთვის მიაღწევს 29.59 მლრდ აშშ დოლარს (ნახ. 2).

ნახ. 2.

ღვინის ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები 2020 წლის მდგომარეობით და 2030 წლის პროგნოზი (მლრდ აშშ დოლარში).

წყარო: <https://www.statista.com/>

როგორც ვხედავთ, მიუხედავად პანდემიის უარყოფითი ზეგავლენისა, პროგნოზი მაინც ოპტიმისტურია.

2. ღვინის ტურიზმის განვითარების ტენდენციები საქართველოში

ღვინის ტურიზმი ჩვენი ქვეყნის ტურისტული ინდუსტრიის ერთ-ერთი გამორჩეული

მიმართულებაა. ღვინის დამზადების 8000-წლიანი ისტორია, 500-ზე მეტი აბორიგენული ვაზის ჯიში, ქვევრის ფენომენი, ღვინის სახეობათა მრავალფეროვნება განაპირობებს საქართველოს მნიშვნელოვან ადგილს მსოფლიოში.

მსოფლიო ღვინის ტურიზმის საიტზე საქართველოში 78 ღვინის ტური იძებნება. რეგიონებს შორის მოწინავე პოზიციას, რა თქმა უნ-

და, კახეთი იკავებს, სადაც ვენახებს ყველაზე დიდი ფართობი უკავია რეგიონებს შორის და, ასევე, ყველაზე მრავლადაა წარმოდგენილი ღვინის კომპანიები, საოჯახო მარნები და შატოები. კახური ღვინოებიც მეტად არის ცნობილი საერთაშორისო ბაზრებზე. რაც შეეხება ღვინის ტურების განაწილებას რეგიონების მიხედვით, კახეთში 44 ღვინის ტურია ხელმისაწვდომი, შემდეგ მოდის ქვემო ქართლი (8 ტური), რაჭა (7 ტური), შიდა ქართლი (6 ტური), იმერეთი (5 ტური), სამეგრელო (3 ტური), ლეჩხუმი (2 ტური), მესხეთი (2 ტური) და გურია (1 ტური) (<https://www.wineturism.com>).

როგორც ვხედავთ, რაჭა ღვინის ტურებით (7 ტური) მესამე ადგილზეა რეგიონებს შორის, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ზოგადად ტურიზმი, მათ შორის ღვინის ტურიზმი, განვითარების საწყის სტადიაზეა და მხოლოდ ახლა დგამს პირველ ნაბიჯებს, თუმცა რაჭული ღვინოები დიდი პოპულარობით სარგებლობს როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზარზე.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის 2020 წლის მონაცემების მიხედვით, ტურისტულ აქტივობებს შორის მესამე ადგილზე იყო ადგილობრივი სამზარეულოსა და ღვინის დაგემოვნება (37.6%) (2019 წელსაც ანალოგიურ პოზიციას იკავებდა 40%-ით, ხოლო 2018 წელს მეორე იყო 66.6%-ით) (<https://www.geostat.ge/>).

3. ღვინის ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში

მსოფლიო მასშტაბით განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იშვიათ, ადგილწარმოშობის ღვინოებს. სწორედ იშვიათი ყურძნის ჯიშებით (ალექსანდროული, მუჯურეთული, რაჭული (წულუკიძის) თეთრა და სხვა) და ხვანჭკარას მიკროზონაში წარმოებული ღვინით („ხვანჭკარა“) გამოირჩევა რაჭა, კერძოდ, ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი, რაც განაპირობა სპეციფიკურმა გეოგრაფიულმა მახასიათებლებმა, როგორიცაა: ნიადაგი, კლიმატი, გეოლოგიური აგებულება, რელიეფის ფორმები, ლანდშაფტი, ჰიდროლოგია, მინისქვეშა წყლები და ა.შ. შესაბამისად, ენდემურ ყურ-

ძნის ჯიშებს (ალექსანდროული, მუჯურეთული, წულუკიძის თეთრა) რეგიონის საზღვრებს გარეთ ეკარგება უნიკალური სახასიათო ნიშნები.

რაჭის ბუნების თავისებურებების მევენახეობასთან კავშირი დახასიათებულია ვახუშტის ნაშრომშიც, მისი აღწერით „რაჭა ჰავით არის კეთილმშენიერი ზაფხული გრილი, ზამთარი თბილი და უქარო, მოსავლიანი, თვინიერ ბრინჯ-ბამბისა ნაყოფიერებს ყოველნი მარცვალნი, ვენახნი, ხილნი, მტილოვანნი ყოველნი“ (ბაგრატიონი, თ. ლომოურისა და ნ. ბერძენიშვილის რედაქციით, 1941).

რაჭის ქვაბულში, ნემომპალა-კვარციტა და კირქვებით მდიდარ ხირხატიან ნიადაგებზე, რომელთაც სითბოს შთანთქმის და გაგრილების მაღალი უნარი აქვთ, იქმნება სპეციფიკური მიკროკლიმატი, სადაც ალექსანდროულისა და მუჯურეთულის ზრდა-განვითარებისთვის განსაკუთრებული პირობებია (დეკანოზიძე, მირველაშვილი 2010). ამ არეალს უწოდებენ „ხვანჭკარას“ მიკროზონას.

მიკროზონა მდებარეობს მდ. რიონის ხეობაში, ლეჩხუმის ქედის სამხრეთ ფერდობზე, მდ. რიონის ნაპირებზე ვენახები გაშენებულია ზღვის დონიდან 450-750 მ სიმაღლეზე, ატმოსფერული ნალექები 1050-1100 მმ-ის ფარგლებშია. ზამთარი ადრე იწყება, პირველი ყინვები მოსალოდნელია ნოემბრის დასაწყისში, ბოლო კი აპრილის დამდეგსაც ემთხვევა, მევენახეობის ზონა საშიში წაყინვების რუკის მიხედვით, მოქცეულია ძირითადად 10 წელიწადში ერთხელ განმეორებადობის ზონაში, უყინვო პერიოდის ხანგრძლივობა 170-200 დღეს შეადგენს. აქტიურ ტემპერატურათა ჯამი 3750-3350°C, რაც ხელსაყრელ პირობებს ქმნის მევენახეობის განვითარებისთვის. მიკროზონაში ყველაზე თბილი თვის, ივლისის საშუალო ტემპერატურა +21-22°C-ია, იანვრის საშუალო ტემპერატურა +1.50-4°C-ია, მზის ნათების ხანგრძლივობის მიხედვით, მიკროზონა მოქცეულია 1900-2000-საათიანი ნათების არეალში, სადაც 200-225 საათი (მაქსიმუმი) ფიქსირდება ზაფხულში, ხოლო 175-200 საათი გაზაფხულის შუა პერიოდიდან და შემოდგომის დასაწყისში, ამ პერიოდში მზის ნათების ხან-

გრძლივობა ხელსაყრელია ვენახისათვის როგორც ვეგეტაციის, ასევე სიმწიფის პერიოდისთვის (ელიზბარაშვილი 2002). სეტყვიან დღეთა რაოდენობა კი 1-2 დღემდე მერყეობს (საქართველოს ეროვნული ატლასი, 2012).

ვენახის გავრცელება გარკვეულ სიმაღლეზე მევენახეობის გარანტიას არ ნიშნავს. ამ პრინციპით რაჭაში გამოიყოფა სამი ზოლი: ვენახიანი, ნაწილობრივ ვენახიანი და უვენახო.

რაჭაში ვენახიან ზოლად მიიჩნეოდა ის ადგილი, სადაც ვენახის გასაშენებლად კარგი ბუნებრივი პირობები იყო. თუმცა, ზოგიერთ ვაზის ჯიშს განსაკუთრებული ადგილი ჰქონდა მიჩენილი, ამ შემთხვევაში განვიხილოთ ვენახიანი ზოლი, რომლისთვისაც დამახასიათებელია ვენახის გასაშენებლად კარგი ბუნებრივი პირობები.

როგორც ცნობილია, რაჭაში ვენახები გაშენებულია რიონის ორივე ნაპირის ტერასებზე. მდინარის მარჯვენა ნაპირზე ვენახიან ზოლში შედის შემდეგი სოფლები: ქვიშარი, ზედა და ქვედა ჭყვიში, ზედა და ქვედა ჟოშხა, ჭრებალო, პირველი და მეორე ტოლა, ხვანჭკარა, დიდი და პატარა ჩორჯო, ბოსტანა, ღვია-რა, კლდისუბანი, სადმელი, ძირაგეული, კვაცხუთი, ნესი, სორი, ნიგვზარა, ხურუთი, ჭალა, ლაჩთა, შეუბანი. მარცხენა ნაპირზე კი: ქვედა ღვარდია, ბაჯი, ქვედა შავრა, ბარეული, აბნოეთი, მიქარწმინდა, ბუგეული, საკეცია, ინა, ამბროლაური, ახალსოფელი, გორი, ქვედა კრიხი, ხიმში, მუხლი, შარდომეთი, ზუდალი, კომანდელი, მაიდანო, ონი, ღარი. ამ ზოლის შიგნითაც განირჩევა ქვემო და ზემო რაჭის სოფლები, მევენახეობა მეღვინეობის დონისა და ჯიშობრივი ასორტიმენტის თვალსაზრისით, ქვემო რაჭის სოფლებისთვის, განსაკუთრებით „ხვანჭკარას“ მიკროზონისთვის მევენახეობა უმთავრესი დარგია და მას მნიშვნელოვანი ტერიტორიები უჭირავს, როგორიცაა სამხრეთი ექსპოზიციის „მზისგული“ ფერდობები, ხოლო უშუალოდ რიონის პირას სახვანჭკარე ჯიშების მოშენებას ერიდებიან (ფრუიძე 1974).

მეღვინეობის თვალსაზრისით და ღვინის ხარისხის მიხედვით, უპირატესობა მდ. რიონის მარჯვენა ნაპირზე განლაგებულ სოფლებს ენიჭება, მდ. რიონის მარჯვენა ფერდობი,

სოფლების ჭყვიშის, ჭრებალოს, ხვანჭკარის, ჩორჯოს, ტოლას, სადმელის და კვაცხუთის მიდამოებში ხასიათდება, უმეტესწილად, ციკაბო ფერდობებით და სახნავი მიწების სიმცირით. ნიადაგის ფენა მცირე სიმძლავრის, ხშირად ძლიერ გადარეცხილი და ხირხატიანია, ამიტომ აქ წამყვანი როლი ისეთ კულტურებს გააჩნიათ, რომლებიც არ მოითხოვს დიდი სიმძლავრის და კარგად დანესტიანებულ ნიადაგს. ვაზისათვის და ხეხილის ნარგავებისათვის ასეთი გამოზიდვის კონუსები და სამხრეთი ექსპოზიციის, კარგად განათებული ფერდობები საუკეთესო ეკოლოგიურ გარემოს ქმნის. სამხრეთისკენ მიქცეული შვეული ფერდობები მზისაგან ხურდება და ღამით ხდება გამოსხივება, რაც ანელებს მთაში ღამის სუსხს, შედეგად იქმნება თავისებური მიკროკლიმატი, ამიტომ ეს ზოლი თავისი ნიადაგური და ჰიდროთერმული პირობების მიხედვით მევენახეობისათვის იდეალურ მონაკვეთად შეიძლება ჩაითვალოს (კეცხოველი, რამიშვილი, ტაბიძე 1960). მდინარის მარცხენა ფერდობი მეტწილად წარმოდგენილია საშუალო დახრილობის უსწორმასწორო ფერდობებით, რომლებიც ძველი ტერასებით ან მენყრული სხეულების მოვაკებული ზედაპირებით იცვლება. ხეხილისთვის და ვენახებისთვის შედარებით მშრალი და კარგად განათებული ფერდობები გამოიყენება. ამ მონაკვეთში მევენახეობისათვის ნაკლები პირობებია, ვიდრე ხვანჭკარა-სადმელის მონაკვეთში. აქ ვენახებს გვხვდებით ზნაკვას და ქედისუბნის ტერიტორიებზე (ელიზბარაშვილი 2002).

1880-1890 წლების სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, რაჭის მაზრაში ვენახების ფართობი 5670 ჰა-ს შეადგენდა (გელაშვილი 1961). მას შემდეგ მონაცემები, ძირითადად, რაჭა-ლეჩხუმის მევენახეობის ერთიან ფართობზე გვხვდებოდა. დღეისათვის, ვენახების 2014 წლის კადასტრით მიღებული მონაცემების მიხედვით, ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში ვენახების ფართობი შეადგენს 624 ჰა-ს. ხვანჭკარას მიკროზონაში არსებული აბორიგენული, უნიკალური ვაზის ჯიშების გავრცელების ფართობი კი 418 ჰა-ს (ალექსანდროული – 259 ჰა, ხოლო მუჯურეთულის – 159 ჰა).

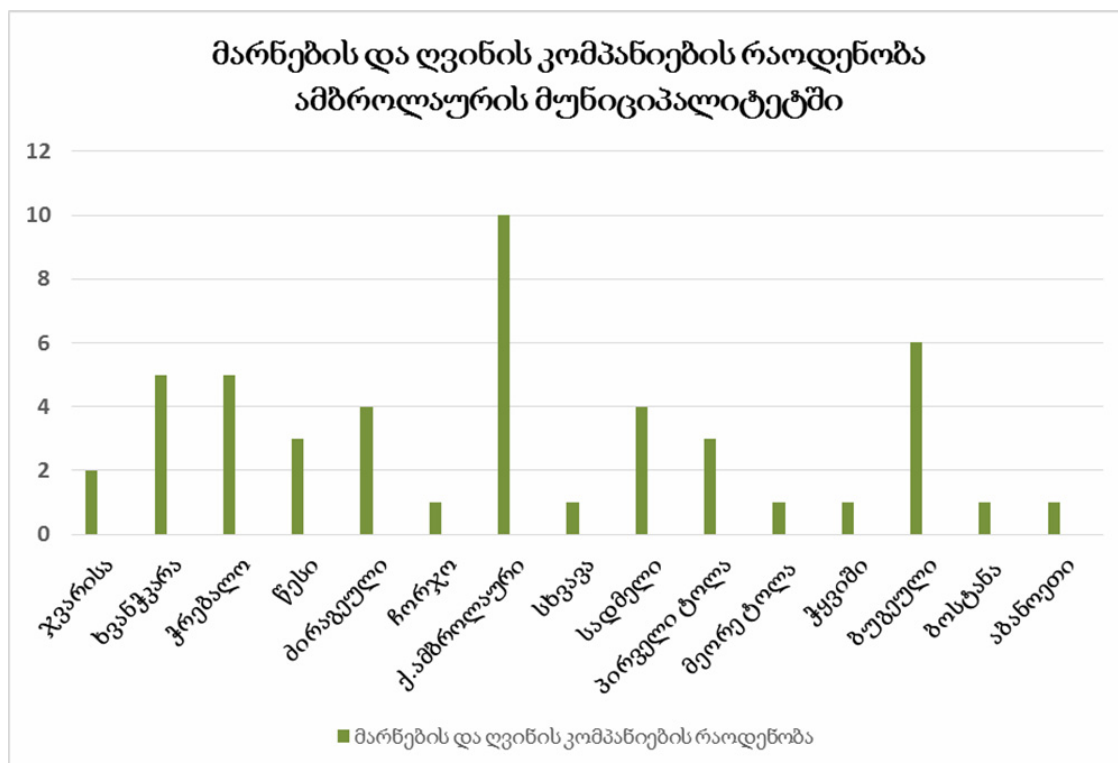
როგორც ვხედავთ, ვენახების ფართობები მნიშვნელოვნად არის შემცირებული, რაც, ძირითადად, დაკავშირებულია რეგიონში მოსახლეობის დემოგრაფიის პროცესთან. სამომავლოდ, შესაძლებელია შესაბამისი კვლევებისა და მიგრაციის უარყოფითი მაჩვენებლების შემცირების ხარჯზე მოხდეს მიტოვებული სავენახე მიწების ხელახლა ათვისება და ვენახების გაშენება.

2019 წლიდან რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონიდან სახვანჭკარე ჯიშების (ალექსანდროული, მუჯურეთული) სხვა რეგიონში გადამუშავების მიზნით, გატანა კანონით შეიზღუდა. „ხვანჭკარის“ შემთხვევაში, ცვლილებები შევიდა ღვინის რეგისტრაციაში, რომლის მიხედვითაც, 2019 წლიდან „ხვანჭკარას“ ღვინო-მასალის წარმოება, უშუალოდ გადამუშავება-დადუღების პროცესი უნდა მოხდეს თვითონ ამ ადგილწარმოშობის დასახელების ტერიტორიაზე.

ფაქტია, რომ ეს გადანაცვტილება მნიშვნელოვანი სიახლეა რეგიონის მოსახლეობისთვის, ამ ღვინის მწარმოებლებისთვის, რადგან ხშირად იყო სურვილი, მოთხოვნა, რომ ად-

გილზე მომხდარიყო დამატებითი ღირებულების შექმნა. ამავე დროს, ეს არ იყო უმტიკონე-ულო გადასვლა ამ ახალ წარმოების წესებზე და, შესაბამისად, ღვინის მწარმოებელ კომპანიებს მიეცათ ვადა, რომ 2019 წლიდან მათ უკვე თადარიგი დაეჭირათ და შეექმნათ საწარმოო სიმძლავრეები, თუ დამატებითი ინვესტიციები, რაც საჭიროა ამ ღვინის საწარმოებლად. ეს ყველაფერი ცხადია მარტივი არაა და დამატებით დიდ სახსრებსაც მოითხოვს (<https://vinoge.com/>).

ღვინის ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდის (<https://wine.gov.ge/>) მიხედვით, რაჭაში, კერძოდ, ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში აღრიცხულია 48 ღვინის კომპანია და საოჯახო მარანი (ნახ. №2). ბევრი შემთხვევაა, როცა პანდემიის პერიოდში ოჯახები დაუბრუნდნენ თავიანთ სახლებს რაჭაში და გადანაცვტეს ტურიზმის ინდუსტრიაში ჩაბმა, ერთ-ერთი მთავარი სფერო კი მეღვინეობაა. ისინი ცდილობენ აწარმოონ ადგილობრივი, უნიკალური ღვინოები, რომლებზეც მოთხოვნა სულ უფრო იზრდება.

მარნების და ღვინის კომპანიების რაოდენობა ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში

სოფელი	ზღ. დ. სიმაღლე (მ)	მოსახლეობა (ერთეული, 2014 წელი)	ფერდობის ექსპოზიცია
ჯვარისა	800	138	აღმოსავლეთი
ხვანჭკარა	560	466	სამხრეთი
ჭრებალო	530	284	სამხრეთი
ნესი	700	461	სამხრეთი და აღმოსავლეთი
ძირაგეული	650	237	სამხრეთი
დიდი ჩორჯო/პატარა ჩორჯო	800/780	176/95	სამხრეთი
ქ. ამბროლაური	550	2047	აღმოსავლეთი
შუა სხვადა/ზემო სხვადა	1000/1100	73/56	სამხრეთი და აღმოსავლეთი
სადმელი	760	529	სამხრეთი
პირველი ტოლა	700	283	სამხრეთი
მეორე ტოლა	700	273	სამხრეთი და აღმოსავლეთი
ქვედა ჭყვიში/ზედა ჭყვიში	600/750	195/182	სამხრეთი და აღმოსავლეთი
ბუგეული	560	315	ჩრდილოეთი და აღმოსავლეთი
ბოსტანა	700	287	სამხრეთი
აბანოეთი	600	102	ჩრდილოეთი და აღმოსავლეთი

წყარო: <https://wine.gov.ge/Ge/WineCompaniesAndWineries>

ცხრილი 1. დასახლებული პუნქტები, სადაც წარმოდგენილია მარნები და ღვინის კომპანიები (ცხრილი შედგენილია სტატისტიკის ავტორების მიერ ვიკიპედიას (ზღ. დ. სიმაღლე), საქსტატის (მოსახლეობის რაოდენობა) და საქართველოს ეროვნული ატლასის (ფერდობის ექსპოზიცია) ინფორმაციის ანალიზის საფუძველზე). ასეთი უნიკალური ღვინის არსებობა, რა თქმა უნდა, განაპირობებს ტურისტების დაინტერესებას აღნიშნული პროდუქტით. წლიდან წლამდე სულ უფრო იზრდება საოჯახო მარნების რაოდენობა რაჭაში, რაც პირდაპირ მიუთითებს ადგილობრივ, უნიკალურ ღვინოებზე მოთხოვნის ზრდაზე.

დასკვნა

საქართველოს ღვინის ტურიზმში ერთ-ერთი გამორჩეული ადგილი ამბროლაურის მუნიციპალიტეტს უჭირავს. მიუხედავად სტატისტიკური მონაცემების სიმწირის და არაერთი გამოწვევისა, ღვინის ტურიზმი და მეღვინეობა განვითარების გზაზეა. აქ ბოლო წლებში არაერთი საოჯახო ტიპის მარანი, სასტუმრო და კაფე გაიხსნა. აღნიშნული მიუთითებს ტურიზმის სწრაფ განვითარებაზე, მოსახლეობაც უფრო აქტიურად ერთვება ტურიზმის ინდუსტრიაში. სულ უფრო იზრდება საერთაშორისო პოპულარობაც ქართული ღვინისა და საქართვე-

ლოში ღვინის ტურებისადმი. ამას მოწმობს ის ფაქტიც, რომ საერთაშორისო ტურისტულ საიტებზე ხელმისაწვდომია ღვინის ტურები აბროლაურის მუნიციპალიტეტში, რაც მისი განვითარების მნიშვნელოვანი წინაპირობა შეიძლება გახდეს.

კვლევის პერსპექტივები

საქართველოში ღვინის ტურიზმის გეოგრაფიული კვლევა ერთ-ერთი საინტერესო მიმართულებაა. ღვინის მიმართ დაინტერესება როგორც შიდა, ასევე საერთაშორისო დონეზე, სულ უფრო და უფრო იზრდება. ამ მიმართულებით ბევრია საკვლევი და შესასწავლი.

გარდა ამისა, მსოფლიოში ბოლო წლების ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური საკითხია კლიმატის გლობალური ცვლილება. კლიმატის ცვლილების პირობებში, შესაძლებელია მევენახეობის ზონებისა და მასშტაბების ცვლა, რაც თავისთავად გულისხმობს კვლევების აუცილებლობას აღნიშნული მიმართულებით. საქართველოში კლიმატის გლობალური ცვლილების გავლენების კვლევა ძალზედ მწირია. ძალიან საინტერესო იქნება საქართველოში კლიმატის ცვლილების გავლენა მევენახეობა-მელვინეობის მიმართულებაზე (და არამართ), რაც მომავალი კვლევების საგანია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბაგრატიონი ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. თ. ლომოურისა და ნ. ბერძენიშვილის რედაქციით. თბილისი. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 1941. გვ. 149, 162.
2. გელაშვილი ნიკოლოზ. მელვინეობა. შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი საქართველოს სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის გამომცემლობა. 1961. გვ. 48-51.
3. დეკანოსიძე თეიმურაზ, მირველაშვილი მაია. საქართველოს მევენახეობის სპეციფიკური მიკროზონები. 2010. გვ. 42.
4. ელიზბარაშვილი ნოდარ. აბროლაურის მუნიციპალიტეტის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური კარკასის (ბაზისის) შესწავლა ტყეთმონყობის ზონირებისათვის. საფონდო მასალები. თბილისი. 2002. გვ. 98.
5. კეცხოველი ნიკო, რამიშვილი მაქსიმე, ტაბიძე დავითი. საქართველოს ამპელოგრაფია. თბილისი, 2012. გვ. 19, 47-50, 61-63.
6. საქართველოს ეროვნული ატლასი. გამომცემლობა „პალიტრა L“. 2012. გვ. 19.
7. საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია. საქართველოს ტურიზმის სტატისტიკური მიმოხილვა. 2018. გვ. 13.
8. საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია. საქართველოს ტურიზმის სტატისტიკური მიმოხილვა. 2020. გვ. 18.
<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://gnta.ge/wp-content/uploads/2021/12/GEO-Print-2020.pdf>
9. ფრუიძე ლევან. მევენახეობა და მელვინეობა საქართველოში: ეთნოგრაფიული მასალების მიხედვით. თბილისი, 1974, გვ. 10-11, 20-23.
10. <https://vinepair.com/map-coffee-wine-belts/>
11. <http://vinoge.com/patara-WiqebiT/raWa-leCxumis-rTveli-2019-mevenaxeebi-momavlis-imedad>
12. <https://winesgeorgia.com/winemaking-tradition/?fbclid=IwAR3YaWna78E3B3Bmh9L-bQhbCrS2BCBuXpxIdLSut7sO1boWLo6xYTuXFxA>
13. <https://wine.gov.ge/Ge/WineCompaniesAndWineries>

14. <https://www.statista.com/statistics/912835/market-size-enotourism-worldwide/#:~:text=The%20wine%20tourism%20market%20worldwide,29.6%20billion%20euros%20in%202030.>
15. <https://www.statista.com/topics/6224/covid-19-impact-on-the-tourism-industry/#dossierKeyfigures>
16. <https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>
17. https://www.winetourism.com/show-map/?fbclid=IwAR35_Ig-3ZYUR9yGTWSWIAMgJnHpLVmksMO04aNYT0cKeK5bmOr0N-UX1Fg